

Nekaj misli o delavski kontroli

V zadnjem času se veliko govori in piše o delavski kontroli. Kakšna kontrola je to in kaj hočemo z njo doseči? Kako naj bo organizirana in kdo naj jo izvaja?

To so vprašanja, na katera bi želel kratko odgovoriti. Delavska kontrola je stara stvar, tako stara, kot je star delavski razred. Skozi zgodovino delavskega gibanja so delavci spremljali negativne pojave, jih kritizirali in če je bilo treba, nanje tudi zelo burno reagirali.

Tudi pri nas je bilo tako. V zadnjih letih nazaj pa smo ugotavljali, da je vpliv delavskega razreda na odpravo negativnih pojavov oslabil. Sele po znanem pismu tov. Tita in IO ter doslednejših stališčih Zveze komunistov, so se stvari spremenile. Mnoga podjetja so uvedla delavsko kontrolo, v kateri sodelujejo delavci iz neposredne proizvodnje. Delavska kontrola je bila doslej neobvezna, pa se je vendarle v kratkem času zelo uveljavila. Maršikje je prav delavska kontrola odkrila nepravilnosti, ki jim niso prišle do živega redne kontrole Službe družbenega knjigovodstva in drugi kontrolni organi.

Po novi ustavi bo delavska kontrola obvezna. Kako jo bomo organizirali?

V delovnih organizacijah, kjer so delavsko kontrolo že uvedli, so odločili, naj v njej sodelujejo razgledani, poštteni delavci iz neposredne proizvodnje. Delavska kontrola naj ima vpogled v izplačila osebnih dohodkov za redno, nadurno in pogodbeno delo, v koriščenje sredstev skupne porabe, v koriščenje sredstev za kilometrine,

potne stroške, dnevnice, v trošenje drugih sredstev, ki bremenijo materialne izdatke kot so stroški reprezentance, reklame, sodni stroški, skratka, pregled nad celotno uporabo družbenih sredstev. So pa še druga področja, ki jih lahko zajame delavska kontrola. Poseže lahko v vsa področja samoupravnega odločanja. Izvaja lahko pregled nad tem, kako se pri nas izvajajo ustavne spremembe, kako se uresničujejo pravice delavcev, zapisane v samoupravnih aktih, kako se formira in deli dohodek itd. Tu je torej možna učinkovita kontrola novoustvarjene vrednosti in rezultatov živega dela vseh zaposlenih.

Ob tako obširnem področju dela, s katerim naj bi se ukvarjala delavska kontrola, se lahko postavlja tudi vprašanje nezaupanja v obstoječe oblike delavskega samoupravljanja. Dejstvo pa je, da je tudi delavska kontrola ena izmed oblik samoupravljanja, z njeno pomočjo se skuša samoupravljanju zagotoviti učinkovitejšo uveljavitev in delovanje.

Do tega spoznanja nas lahko pripelje tudi dejstvo, da so se mnoge nepravilnosti v preteklosti dogajale navkljub delavskemu samoupravljanju. Razvoj samoupravnih družbenih odnosov ni zagotovljen sam po sebi. Računati je treba z dejstvom, da se vedno in povsod lahko pojavljajo nasprotja, stari odnosi v novih razmerah in slično, če ne bomo vpeljali in razvijali obrambnih mehanizmov. Takšen samoupravni obrambni mehanizem pa je lahko dobro organizirana delavska kontrola.

Jože Tršar

Zunanost tovarne v Lendavi

POSLOVNO POROČILO ZA I. POLLETJE

Najprej pogledjmo, kaj smo v proš. letu, kaj nas je oviralo pri izpolnjevanju izvodnji in pri prodaji dosegli, nato pa postavljenih nalog.

	Indeks izvršitve I. pol. 73 : 72	Indeks izvršitve letnega plana 1973
Proizvodnja v din	137	40
Proizvodnja v NNU	110	45
Prodaja v din	117	35

Proizvodnja po skupinah in doseganje polletnega plana v NNU (točkah):

	Plan I. pol. 1973	Izvršitev I. pol. 1973	Indeks izvršitve NNU	din
Stikala	124.958	119.090	95	84
okovi	130.598	106.298	81	79
ostali inst. material	101.439	78.560	77	84
skupaj inst. material	356.995	303.948	85	83
cevi in pribor	2.858	2.475	87	99
gospodinjški aparati	145.226	132.376	91	88
gosp. aparati Rowenta	2.570	1.921	75	52
izolacijski material	7.189	5.650	79	90
transformatorji	35.000	34.122	97	101
usluge	19.487	20.010	103	105
Skupaj	569.325	500.502	88	85

Primerjava izvršitve v letošnjem I. polletju nasproti enakemu obdobju preteklega leta kaže na ugodno povečanje vrednosti proizvodnje v din 37 odstotkov, v točkah 10%; prodaja v din pa je večja za 17%. Uspeh je toliko večji, če upoštevamo, da smo proizvedli več ob sorazmerno majhnem povečanju delovne sile: vseh zaposlenih je 2%, samo produktivnih 1%. V letošnjem I. polletju je bil en delovni dan manj kot v istem obdobju preteklega leta.

Če primerjamo izvršitev letošnjega polletja z letnim planom, vidimo, da le-ta pokriva samo 40% plana v din in 45% v točkah.

Največji delež neizpolnjenega plana (okoli 700 starih milijonov din) nosita obe skupini gospodinjških aparatov. Vzrok za tako majhno izvršitev je v veliki meri pomanjkanje uvoženih sestavnih delov, delno pa tudi zaradi pomanjkanja delovne sile. Za okoli 500 starih milijonov din je premalo izdelala

nega instalacijskega materiala, za kar je glavni vzrok pomanjkanje delovne sile. Najbolj pereče pomanjkanje ljudi je v oddelku stiskalnic. Da je temu res tako, potrjuje velik zaostanek proizvodnje v točkah pri skupinah »okovi« in »ostali instalacijski material«, kar pomeni veliko živega dela.

Plan ni dosežen tudi pri skupinah »cevi in pribor« ter »izolacijski material«, vendar obe skupini ne predstavljata večje vrednosti. Presežen pa je plan pri skupinah »transformatorji« in »usluge«.

Neizpolnjevanje plana povleče za seboj še druge težave, kot je splošno povečanje zalog, na eni strani na račun plana prispele surovine in na drugi strani nesortirane zaloge polizdelkov, kar vse skupaj slabo vpliva na še večje pomanjkanje finančnih sredstev zaradi splošne nelikvidnosti v gospodarstvu.

Vinko Guček

DESET LET PROIZVODNE

Zapis, ki ga objavljamo, je posvečen našim sodelavcem v Lendavi. V mesecu juniju so slavili pomemben jubilej — deseto obletnico razvojne poti in proizvodnih uspehov.

javnosti kolektiva proizvodne enote Lendava. Razstavljen je bila tudi vitrina z našimi izdelki.

Pred začetkom svečane proslave smo se zbrali na dvorišču pred odrom.

posebej pa lendavskemu kolektivu ob njegovi 10. obletnici.

Sledil je drugi del proslave s kulturnim programom. Peser. je recitala mlada delavka, za kar smo jo na

Turnišče, kjer smo si ogledali obrat tovarne čevljev Planika iz Kranja.

Po končanem »uradnem ceremonijalu« so nas odpeljali v gostišče »Klement« na kosilo. Gostišče je zelo pro-

Udeleženci in gostje svečanega dela proslave

Ob tej priložnosti so organizirali proslavo, ki se je začela v petek, 29. junija, ter se nadaljevala v soboto, 30. junija. Na proslavi smo sodelovali tudi predstavniki matičnega podjetja iz Črnuč, in sicer športniki, predstavniki sindikata ter nekateri vodilni in vodstveni delavci. Športniki so potovali v Lendavo že v petek.

Že po eni uri vožnje pa se je pokvaril avtobus, ki ga je bilo treba nadomestiti z drugim. Z veliko zamudo, pa vendarle kljub temu dobro razpoloženi in s pesmijo na ustih, smo prispeli v Beltince, kjer so nas čakali naši sodelavci-športniki iz Lendave.

Deževno in hladno vreme ni moglo pokvariti športnega vzdušja kegljačev obeh ekip iz Črnuč in Lendave, ki sta že ob 18. uri začeli tekmovali. Borba obeh ekip na lepem avtomatskem kegljišču je bila od trenutka do trenutka vse bolj razburljiva in ob vsakem dobrem metu krogle smo tako enim kot drugim navdušeno ploskali. Naši kegljači so vodili in na koncu zmagali.

Po končanem tekmovalju in izdatni večerji smo prenočili v Lendavi.

V soboto zjutraj smo se zbrali na dvorišču poslopja, na katerem je bila še čisto sveže napisana tabla »ELMA«, proizvodna enota Lendava. Marsikdo izmed nas je presenečeno »pasel« oči po oknih, polnih razcvetelih rož. Tu so nas pričakali sodelavci iz Lendave, med njimi tudi šef proizvodne enote tov. Jože Rožman, tov. Jože Vuk in drugi. Ob tem velja pripomniti, da so se naši gostitelji nadvse potrudili in dokazali, da imajo poleg svojega rednega dela tudi smisel za organizacijo proslave, ureditev odra itd.

Pred začetkom svečane proslave so se nadaljevala športna srečanja v tehle disciplinah: odbojka (moška in ženska ekipa), namizni tenis, šah in mali nogomet. Najprej sta se pomerili ekipi odbojkarjev. Naši fantje so se slabo odrezali in izgubili. Nekoliko bolj so se potrudile odbojkarice, ki so tekmo bolj po naključju dobile. Tudi našim šahistom je trda predla in so dobili le eno partijo. Fantom, ki so igrali namizni tenis, pa se je zares nasmešnila sreča, saj so zmagali z visokim rezultatom. Zal pa so izgubili naši nogometaši. Končni rezultat vseh tekem je bil torej 3:3. To je kar realen rezultat in velik uspeh Lendavčanov, saj so od šestih ekip iz Črnuč kar tri premagali.

Po končanih tekmovaljih smo si v »tovarniški« jedilnici ogledali majhno zbirko trofej in pokalov iz športne de-

Tu je bil zbran že skoraj ves lendavski kolektiv in povabljeni gostje. Za boljše počutje smo poslušali koncert pihalnega orkestra iz Lendave.

Končno se je nekaj čez pol enajsto začel slavnostni del proslave v počastitev 10. obletnice PE Lendava in 25. obletnice »ELME«. Napovedovalec tov. Gusti Ošljaj nam je najavil prvega govornika — predsednika sindikalne organizacije PE Lendava tov. Viliija Groznika, ki je v svojem nagovoru pozdravil vse prisotne in poudaril pomen jubileja desete obletnice obstoja proizvodne enote v okviru ELME. Tov. Rožman je podal kratek, a jedrnat opis razvojne poti proizvodne enote, ki je v obdobju desetih let doživela velike uspehe.

Misli tov. Rožmana je nadaljeval direktor Rudi Vavpotič, ki je na kratko orisal prehojeno pot 10-letnega razvojnega obdobja lendavskega kolektiva. Sredstva, ki smo jih vlagali doslej za razvoj tega kolektiva, niso bila slabo naložena, saj so rodila številne uspehe. Poudaril je, da bo matično podjetje tudi v bodoče skušalo zbrati v okviru možnosti čimveč finančnih sredstev, da se bo razvoj lendavskega kolektiva nadaljeval in se bo življenjski standard sodelavcev zboljšal. Jasno je, da moramo vzporedno z nadaljnjim razvojem zboljševati tudi delovne razmere in osebne dohodke ter pravilno vrednotiti delo, da pri sodelavcih vzbudimo še večjo zainteresiranost za delo, ki ga opravljajo. Delovne sile je v lendavski občini dovolj, omogočiti je treba le, da se zaposlijo. Ob koncu svojega govora je tov. Vavpotič pohvalil prizadevanje članov PE ter jim čestital za njihov praznik — 10. obletnico.

Kot zadnji govornik je jubilejni 10. obletnici obstoja proizvodne enote Lendava posvetil nekaj besed tudi predsednik občine Lendava tov. Aleksander Varga. Poudaril je, da ta lep jubilej majhnega kolektiva ni samo velik uspeh in zmaga članov te proizvodne enote, marveč je to tudi ponos in delovna zmaga, ki je velikega pomena za občino Lendava. Rekel je, da bo tudi občina v bodoče čimveč prispevala k temu, da se bo ta ELMIN »kolektiv« še bolj razširil in še bolj usposobil za večjo produktivnost in kvaliteto proizvodnje, saj Lendavčani vidijo tu svojo perspektivo in večji kos kruha. Izrazil je zadovoljstvo nad proslavo ter čestital vsem članom kolektiva ELME ob 25. obletnici obstoja, še

gradili s p.srčnim aplavzom. Nato je nastopil mešani pevski zbor »ELMA«. To je bil njegov krstni nastop. Zapeli so tri pesmi, čeprav nekoliko v zadregi, pa vendar iz srca. Sledila je recitacija v madžarskem jeziku, recitala pa je Marija Bogdan. Čeprav nismo razumeli niti besedice, kar je povedala, pa smo opazili njeno prizadevanje, njeni gibi pa so nam pojasnili vso lepoto in vsebino pesmi. Tudi pesmica, ki jo je recitala Anica Varga, je bila pristrčno izpovedana in si je zaslužila močan aplavz.

Ob koncu kulturnega programa proslave pa nas je najbolj presenetila in navdušila folklorna skupina. V skupini plesalcev so bili člani mladinskega aktivita, ki so nam ponazorili nekaj starinskih narodnih plesov iz Prekmurja, spremljal pa jih je glasbeni trio. Iz njihovih gibov in plesa ter neprisljano nasmejanih obrazov se je dalo razbrati ne samo trdno voljo in požrtvovalnost, marveč tudi talent in umetnost izvajanja.

Po proslavi smo si ogledali proizvodne prostore in oddelke, ki so bili znatno bolj urejeni in pospravljeni, kot smo tega »vajeni« v matičnem podjetju. Po ogledu proizvodnih prostorov smo se odpeljali v 13 km oddaljeno vas

storno in lepo urejeno. Čeprav nas je bilo preko 350 in tak živčav kot v čebelnjaku, smo se vseno lepo in udobno počutili. Tik pred kosilom je tov. Knez objavil rezultate športnih srečanj in razdelil zaslužene nagrade. Zatem se je začelo obilno kosilo, rekli bi — cela gostija!

Ker v Turnišče nismo prišli samo na kosilo, marveč predvsem zato, da se razvedrimo in pozabavamo, nas je k temu še tem bolj vzpodbujal ansambel »Trowa«, ki nam je ves popoldan in tja do poznih večernih ur neutrudno igral. Dobra kapljica je pripomogla k še boljšemu razpoloženju, sklepala so se znanstva in prijateljstva. Poskrbljeno je bilo tudi za šaljivo tekmovalje ali šaljive igre. Eno od takih šaljivih iger je organiziral Janez Petrovič — seveda s pomočjo glasbenikov, medtem ko je tov. Janez Steve z ocenjevalno komisijo izpeljal izbor najpri-kupnejšega dekleta — »miss ELMA«.

Če za trenutek prekinemo veseljačenje in vse drugo, bi vam ob tej priložnosti želel predstaviti nekaj sodelavcev, ki so s trdno voljo in vztrajnostjo preživeli v lendavskem kolektivu deset let. Naj navedem imena desetletnikov:

Vsaka krogla ni zadela!

NA OBISKU V INŠTITUTU ELGOS CZECHOWICE-DZIEDZICE POLJSKA

V času od 12. do 15. 6. t. l. sem bil službeno na obisku v inštitutu »Elgos« na Poljskem. Ker menim, da bo to kar sem tam videl in doživel zanimalo bralce Stika, sem se odločil o tem napisati teh nekaj vrstic.

Že nekaj časa navezujemo trgovske stike z LR Poljsko. Na Poljsko želimo plasirati naš elektroinstalacijski material. Zadeva pa ni tako enostavna, kot bi to lahko sklepali na prvi pogled. Za izvoz tega materiala ni dovolj samo sporazum med kupcem in prodajalcem, pač pa mora kupec dobiti še dovoljenje pristojnega organa za uvoz. Pogoji za izdajo uvoznega dovoljenja je ustreznost izdelkov poljskim standardom. Čeprav sta tako Poljska kot Jugoslavija članici organizacij IEC in CEE, ki pripravljata predloge za standarde s področja elektrotehniških proizvodov in je dogovorjeno, da države članice uskladijo svoje standarde z mednarodnimi, se jugoslovanski in poljski standardi popolnoma ne ujemajo in ravno to povzroča težave pri plasiranju jugoslovanskega blaga na poljskem trgu. Poleg tega uporabljajo na Poljskem aluminijaste vodnike in imajo s tem v zvezi posebne zahteve do sponk.

Inštitut »Elgos« opravlja razvoj in konstrukcijo elektroinstalacijskega materiala in njegovo atestiranje. Za vsak izdelek, ki ga želimo izvoziti na Poljsko, moramo dobiti atest pooblaščenega preizkuševališča. Nam najbližje preizkuševališče je ravno »Elgos«.

Najlepša in najenostavnejša rešitev bi bila, da bi poslali izdelke v preizkus »Elgosu« in bi ta ugotovil, da ustrezajo, žal pa temu ni tako niti v Ljubljani, ko dajemo izdelke na preizkus na Fakulteto za elektrotehniko ali na Zavod za avtomatizacijo. Kaj prerado pride bodisi do nesporazuma ali pa do tega, da to ali ono, kar pri

bili v preizkušnji. Z detajli teh razgovorov ne bom motil bralcev Stika, ker se pač nanašajo na ozko specialno področje.

Opazil sem, da to preizkuševališče gleda na ustreznost standardom drugače kot naša ljubljanska. Razlika je preprosto povedano v tem, da rezultate vrednotijo s stališča uporabe in jim formalni preizkusi vedno ne zadostajo. Naša preizkuševališča smatrajo, da izdelek ustreza, če prestane vse preizkuse, pa čeprav bi bili rezultati na meji. Sodim, da izkira ta razlika v gledanju od tod, ker v »Elgosu« izdelke tudi razvijajo in konstruirajo in imajo nedvomno povratne informacije, nekaj pa je tudi bojazen, da bi se izdelki v praksi slabo obnesli in bi padla senca na preizkuševališče. Tako imamo za okove E-14 mnenje Fakultete za elektrotehniko, da ima okov vse pogoje za dodelitev atesta in znak VDE, pa kljub temu v »Elgosu« s temi okovi niso popolnoma zadovoljni.

Prostori, v katerih je preizkuševališče, so zelo tesni. Soba je le malo večja kot naša preizkuševalnica, v njej pa dela 8 ljudi. Tudi oprema prostorov je zelo skromna. Inštrumenti in priprave so domače izdelave, vendar ustrezajo svojemu namenu. Strokovni kader dobro opravlja svoje naloge, čeprav so delovni pogoji znatno slabši kot npr. pri nas v Elmi. V splošnem je opaziti, da so ljudje dosti bolj skromni, pa naj gre za malico ali pa za opremo prostorov.

Razen direktorjevega avtomobila in službenih kombijev nisem opazil nobenih drugih vozil. Najbolj me je začudilo, da tudi koles skoraj ni opaziti. Delavci se poslužujejo javnih prevoznih sredstev (železnice in avtobusov).

V »Elgosu« so me vsi prijazno sprejeli in se z menoj odkrito pomenili

mesta ni zrak nič boljši kot npr. pri nas v Ljubljani. Kot je bralec gotovo že uganil, so to povečini avtomobili s dvotaktnimi motorji.

Presenetilo me je veliko število taksijev, ki pa za razliko od maloštevilnih ljubljanskih stalno vozijo in ne kot ljubljanski, stojijo. Vožnja s taksijem je poceni (2,5 zlota za km). Omenim naj še, da poznajo Poljaki več menjalnih tečajev za svojo valuto in pa še razne premije, tako da se tujec kar težko znajde. Moji poljski sogovorniki, ki so bili v Jugoslaviji, so mi povedali, da ustreza 1 novi dinar 3 zlotom. Seveda pa to ni uradni tečaj. Kar zadeva plače, imajo tam približno toliko zlotov kot pri nas novih dinarjev.

V hotelu sem imel malo neprilik s potnim listom. Receptorki ni bilo všeč, da nimam vize. Pojasnil sem ji, da Jugoslovani pač že nekaj časa ne potrebujemo vize. Rešila me je samo množica vseh mogočih žigov v potnem listu, ki je dokazovala, da se le da brez vize priti čez mejo. Pri prehodu čez mejo pa seveda nisem imel nobenih problemov zaradi vize, pač pa je Peugeot moral prestati več kopanj v specialnih bazenih in pa škropljenj poda. Vse to je zakrivila slinavka. Procedura na češki in poljski meji je bila znatno daljša kot smo to vajeni doma, vendar pa korektna.

Na koncu naj še omenim, da je tov. Resnik zelo dobro sukal krmilo Peugeotta, nemalo zaslug za imenitno vožnjo pa gre tudi navigatorjema tov. Vavpotiču in tov. Knezu.

Miloš Arko

Inventivna dejavnost

Avgusta 1971 smo dobili nov pravilnik o izumih, tehničnih izboljšavah in koristnih predlogih, ki je bil sprejet z namenom, da poživimo racionalizatorsko dejavnost v našem podjetju. Team, ki obravnava prispele predloge, je v poldrugem letu prejel trindvajset predlogov. Deset predlogov je dokončno rešenih, v praksi se že uporabljajo in dajejo letno približno 500.000 din prihrankov. Ostali predlogi so v postopku uvajanja, nekaj pa so jih predlagatelji sami umaknili. Nekateri predlagatelji so že dobili izplačane pripadajoče deleže, ki jih določa 25. člen pravilnika. Upravičeno pa je nezadovoljstvo tistih predlagateljev, ki morajo predolgo čakati na denarne nagrade. Vzrokov za pretirano zavlačevanje izplačila je več. Navadno se začne že pri izračunu koristi, ki jo predlog prinaša. V enem primeru se je tak izračun zavlekel več kot pol leta, potem je pretekel en mesec do sestanka teama, en mesec do sestanka odbora za napredek poslovanja in potem še mesec za računovodsko službo, da je priskrbel denar.

Navadno je najtežje izračunati koristnost predloga, pa ne zaradi težavnosti izračuna, ampak zaradi neodgovornosti tistih, ki menijo, da izračuni ne spadajo v njihovo službeno dolžnost. Kljub temu, da skušamo skrajšati čas od prijave predloga do izplačila nagrade, nam to le redko uspe, ker imajo posamezne službe določeno vztrajnost, na katero se ne da veliko vplivati.

Poskušali pa bomo upoštevati željo nekaterih predlagateljev, da bi prejemali predloge anonimno pod šifro. Morda bomo tako prejeli več prijav.

Pavel Brulec

Prodaja v

Stabilizacijski ukrepi so tudi naše podjetje postavili v težak položaj. V mojem sestavku želim osvetliti vpliv stabilizacije na relaciji prodajalec-kupec.

Vsako izmed nas bo dejal, da je naše podjetje že pred sprejetimi stabilizacijskimi ukrepi gospodarilo v mejah možnosti. Novi ukrepi so prizadeli tudi naše podjetje. Poglejmo si, kakšen je odnos prodajalec-kupec. Vetrarstvo, ki je po celem svetu vez med proizvajalcem in prodajalcem na drobno, je čez noč ostala brez potrebnih sredstev, ki so mu potrebna, da drži zaloge. Letne pogodbe, ki jih je sklenila s proizvajalci je delno stornirala ali pa stopirala dobavo. Breme zalog je prenešeno na gospodarske organizacije, ki pa imajo prav tako omejena obratna sredstva.

Posledica prevelikih zalog, bodisi finalnih izdelkov, polizdelkov ali surovin je, da se podjetje ne more normalno razvijati, s tem pa je ogrožena njegova normalna gospodarska rast.

V življenju je pač tako, da ničesar ne ostane za dalj časa v mirujočem stanju. Drevo le kratek čas miruje, da bi kasneje vzbrstelo ali pa usahnilo.

Nobena skrivnost ni, da je samo v letošnjem letu v Jugoslaviji brisanih iz registra gospodarskih organizacij 32 podjetij. Ta podjetja so drsela navzdol, dokler ni prišlo do njihove likvidacije.

Naše podjetje je eno izmed tistih, ki dosega iz leta v leto boljše rezultate ali kakor drugače pravimo, normalno gospodarsko rast. V letu 1964/65 smo bili za nekaj časa v mirujočem stanju. Starejši člani kolektiva se bodo gotovo še spomnili, da si je moral del naših ljudi poiskati delo v drugih podjetjih. Verjemite mi, da je tako odhajanje enako boleče za tistega, ki o tem odloča, kakor za tistega, ki je neposredno prizadet.

Poglejmo v kakšnem položaju je danes naše podjetje in kako smo se znašli v času, ko nam iz vseh strani bije beseda: »stabilizacija, stabilizacija«.

Že bežen pogled na naše zaloge v skladišču finalnih izdelkov nam pove, da bodo vsak čas zazvonili alarmni zvoci. Tudi sobotni izredni sestanek prodajno-tehničnih zastopnikov, na katerem je bil navzoč, poleg ostalega prodajnega osebja, tudi direktor podjetja, nam da slutiti, da se podvzamemo ukrepi, preden bi se sprožil alarmni zvonec.

Postavljene so naloge ne samo prodajni službi, temveč tudi službi gospodarske priprave proizvodnje in proizvodnji.

V današnjem položaju zahteva kupec hitro reagiranje na njihova naročila. Podjetje mora imeti blago na zalogi po količinah in sortiranosti.

Ker pa vseh teh pogojev ne moremo izpolniti, bi morala biti proizvodnja organizirana tako, da bi v čim krajšem času lahko reagirala na zahteve kupca. Potrebe se morajo prilagoditi zahtevam tržišča, tj. proizvajati se mora to, kar tržišče potrebuje.

Prodajno-tehnični zastopniki in tudi ostalo prodajno osebje nima lahke naloge. Dobrišen del časa moramo posvetiti pridobivanju finančnih sredstev, ki jih vedno primanjkuje, ker je od teh odvlečen naš obstoj. Preostali del časa je posvečen prodaji, zbiranju specifikacij, sklepanju pogodb, tako da le malo časa ostane za raziskavo tržišča.

Raziskava tržišča je dolgoročno sistematično delo, ki nam ne da rezultatov takoj, temveč bodo le-ti vidni čez daljše obdobje.

Zahteve tržišča se stalno spreminjajo. Včasih je določenega blaga na tržišču preveč, a včasih premalo. V ilustracijo naj navedem, da je v minulem letu do prvega polletja primanjkovalo Rowenta likalnikov, a danes jih imamo na zalogi blizu 40.000 kosov. Res je, da se je kupna moč prebival-

Stavba skupščine mesta BIELSKO-BIALA

nas ustreza pri njih ne ustreza. Zato so potrebni osebni stiki s strokovnjaki v preizkuševališčih in se na podlagi razgovorov in primerjav najde rešitev.

Prav zaradi tega sem se odpravil v »Elgos«. Potoval sem skupaj s tov. direktorjem in tov. Knezom v Peugeotu, ki ga je upravljal tov. Resnik. Tov. direktor in tov. Knez sta nadejala pot v Poznanj na sejem in se pri povratku zopet oglasila v »Elgosu«.

V »Elgosu« sem večino časa prebil z gospodom mgr. inž. Janom Kanio, ki je vodja preizkuševalnice. Večidel sva se zadrževala v preizkuševalnici, kjer sva lahko po potrebi dobila pojasnila od posameznih merilcev in si ogledala vzorce naših izdelkov, ki so

o vseh problemih, ki zanimajo obe strani. Gospoda Kanio in Minarskega poznam že od lani, ko sta bila pri nas na obisku, na novo pa sem se seznanil z gospodom mgr. inž. Rajzerjem, tehničnim direktorjem in s sodelavci gospoda Kanie.

Stanoval sem v Bielsko-Biala, in sicer v hotelu »Pod Poczta«.

Povedali so mi, da ima Bielsko-Biala 150.000 prebivalcev. Ta podatek posredujem naprej, zanj pa ne jamčim, ker je že predolgo, odkar sem se v šoli učil zemljepis, da tudi nisem siguran, da je profesor kdaj omenil to mesto. Osebnih avtomobilov premore to mesto bore malo, zato pa ti, kar zadeva smrad, zaležejo toliko, da v središču

ENOTE V LENDAVI

ŠPORTNA TEKMOVANJA OB DESETLETNICI LENDAVE

1. Katica Hožjan
2. Ivan Žižek
3. Štefan Bogar
4. Jože Vuk
5. Jože Bažika
6. Angela Karakatič
7. Jože Rožman
8. Vida Vendal
9. Janez Petrovič
10. Štefan Zadravec

Tov. Vuk mi je ljubeznivo pomagal izbrati štiri desetletnike, ki sem jih prosil za kratek razgovor. Kar od miz sva jih »potegnili« ter jih odpeljala v posebno sobo, kjer smo se v mislih in besedah za trenutek povrnila 10 let nazaj in nato počasi naprej do današnjih dni.

niške posle pri sindikalni organizaciji, pomagala pa sem povsod, kjer so me povabili k sodelovanju. Vedno sem si prizadevala, da sem imela dobre odnose s sodelavci.»

ŠTEFAN ZADRAVEC — »Sem iz številne družine in dobro poznam težave, pomanjkanje in težko delo. Vseh deset let sem zaposlen v oddelku nekovin, kjer je zelo naporno delo zaradi velike vročine in prahu, zlasti sedaj, ko imamo dosti strojev. Ves čas opravljam delo izmenovodje oziroma pomočnika izmenovodje. S sodelavci smo se vedno dobro razumeli in si pomagali pri reševanju problemov. Osebnih dohodkov so sicer večji kot pred leti, vendar smatram, da bi morali delavci pre-

trirati pri delu. Naj omenim, da sem sodelovala tudi pri sindikalni organizaciji kot blagajničarka in tudi drugače sem rada sodelovala povsod, če so me le povabili k sodelovanju. Ob koncu bi želela le to, da se ne bi ponovilo odpušcanje delavcev kot nekoč, ampak da bi naš kolektiv še razširili, modernizirali in zaposlili nove sodelavce.«

JOŽE BAŽIKA — »Pred desetimi leti sem prišel iz podjetja »Nafta« in se zaposlil kot nekvalificiran delavec v oddelku bakelita. Nisem bil posebno zdrav, zato sem vedno v svoji notranjosti čutil, da nisem najbolj primeren za tako naporno delo. Vendar sem z leti nekoliko prebolel vse skupaj in se vključil v delovni proces kot enakopraven sodelavec. Delovne razmere v bakelitu so izredno težke, zaradi slabe ventilacije pa trpimo veliko vročino. Smatram, da smo preslabo plačani za triizmensko delo, ki ni samo naporno, temveč tudi zdravju škodljivo. Prej, ko smo delali na normo, smo zaslužili boljše, odkar pa je standardni čas, pa zaslužimo manj, ker je tempo dela zelo hiter. Sodelovanje na kakih drugih področjih me ni posebno zanimalo, ostal sem le skromen delavec. Želel bi, da bi se izboljšale delovne razmere in da bi boljše zaslužili ter da bi se tudi vnaprej dobro razumeli.«

Moji sogovorniki so povedali še marsikaj zanimivega in to na čisto svoj način, vendar smo zapisali to, kar je najpomembnejše. Vsem se lepo zahvaljujem za sodelovanje pri razgovoru!

Črnučanom je kraljevska igra delala težave

Iz kratkega razgovora sem izluščil nekaj pomembnejših misli, ki vam jih posredujem. Običajno imajo ženske prednost, pa jo naj imajo še tokrat — torej:

ANGELA KARAKATIČ — »Zelo dobro se še spominjam, ko sem pred desetimi leti prišla iz podjetja »Nafta«. V današnjem kolektivu smo začeli zelo skromno, vendar z vero in upanjem, da se bo ta kolektiv razvil. To se nam je tudi uresničilo, čeprav smo delali v skromnih razmerah, ki pa smo jih z močno voljo in požrtvovalnostjo zadovoljivo reševali. Delam več čas kot poenterka, imam pa končano administrativno šolo. Veliko dela in težav sem imela takrat, ko smo še delali v štirih izmenah, saj sem dostikrat morala delati izven rednega delovnega časa in tudi ob prostih sobotah. Vendar sem kljub temu želela delati tudi še kaj drugega. Opravljala sem blagaj-

jemati več kot sicer. Poleg svojega dela sem se ukvarjal tudi s političnim delom, zlasti pri sindikatu. Bil sem predsednik sindikalne organizacije in tudi v DS sem sodeloval kot član. Zelim, da bi se naš kolektiv še povečal in da bi se delovni pogoji izboljšali, da bomo lažje in hitreje ter bolj kvalitetno delali.«

KATI HOŽJAN — »Deset let, ki sem jih preživela v našem lepem kolektivu, je zelo hitro minilo, čeprav ne brez težav in problemov, ki jih je bilo največ v prvih razvojnih letih. Delam v prevzemni kontroli bakelita, poleg svojega dela pa sem velikokrat opravljala tudi druga dela in nadomeščala nekatere sodelavce v administraciji. Delo me veseli, čeprav zadnje čase zaslužim nekoliko manj. Tudi delovne razmere so dokaj težke, saj moramo delati v prehodnem prostoru in se zaradi tega ne moremo vedno skoncen-

Nasmeh jim izraža zmago

Drugič še bolje — odbojka

Čas je neizprosno hitel, zabava pa je bila na višku. Po večerji smo še plesali in peli do devete ure zvečer, ko so nam najavili odhod prve skupine iz Črnuč in ko se je predsednica sindikata tov. Anka Jurše pristržno zahvalila sodelavcem iz Lendave za pozornost in gostoljubje, ki so nam ga nudili ob svojem desetletnem jubileju. Druga skupina — skupina športnikov — se je poslovila od naših sodelavcev okrog desete ure, sicer nekoliko težko, vendar zavedajoč se, da je pred nami še dolga pot do Črnuč. Tako smo zapustili naše marljive sodelavce z najlepšimi vtisi. Priznamo jim lahko, da so se odlično izkazali pri organizaciji in izvedbi proslave ter vsega, kar je sledilo. Želimo jim veliko delovnih uspehov in jim kličemo na svidenje ob proslavi 25. obletnice »ELME« v Črnučah!

Ignac Erhatič

Športniki obeh obratov Črnuč in Lendave smo se dogovorili, da v počastitev obletnice lendavskega obrata odigramo nekaj tekem. Srečali smo se v naslednjih disciplinah: mali nogomet, kegljanje, šah, odbojka moški in ženske ter namizni tenis.

Črnučani smo odpotovali s precejšnjo mero samozavesti v Lendavo že dan pred proslavo. Nekaterim našim športnikom se ni zdelo vredno hoditi na srečanje, češ da bodo že njihovi sicer nekoliko slabši kolegi zlahka opravili posel. V nasprotnem taboru pa so vzeli stvar zelo resno in z veliko mero truda odčitati Črnučanom lepo lekcijo.

Najprej so se srečali kegljači. Tekmovanje se je odvijalo na kegljišču v Beltincih. Črnučani so tukaj štartali z najboljšo ekipo in niso dovolili preseñenja ter zmagali z rezultatom 2009 : 2196. Za prijetno presenečenje pa je poskrbel tekmovalac Lendave Bela Vehtersbach, ki je tako mirno polagal krogle na stezo, da je po vseh 100 lučajih seštel 402 kegljev, česar ni uspelo letos še nobenemu drugemu tekmovalcu.

Za največje presenečenje pa so poskrbeli odbojkarji. Pri Črnučanih se je močno poznala odsotnost štirih najboljših odbojkarjev. Lendavčani pa so to krepko izkoristili ter s solidno igro zmagali s 3 : 1.

Za poraz moških so se maščevala dekleta. Črnuške odbojkašice so sicer pričele zelo zmedeno ter zgubljale žogo za žogo. Vendar so se v nadaljevanju znašle ter umirile igro in zmagale z 2 : 1.

V šahu premočna zmaga Lendavčanov. Srečanje se je igralo na štirih deskah dvokrožno. Po odigranju vseh partij so Črnučani našli le 1,5 točke, a nasprotniki 6,5.

V namiznem tenisu zelo dobra igra črnuških igralcev. V dvoboju, kjer je igral vsak igralec z vsakim, so gladko zmagali z 9 : 0.

Zadnja tekma se je odigrala v malem nogometu. Fantje iz Lendave so v dinamični igri zasluženoma zmagali s 5 : 1.

Pri kosilu je nato bila podelitev skromnih nagrad. V vsak tabor je odšlo nekaj, ker je bil rezultat končnega dvoboja 3 : 3. V prijetnem prazničnem popoldnevu so se nato športniki obeh taborov »kibicali« za izgubljene ali »krompirjevske« dobljene žoge in podobno, kot je to navada med športniki-prijatelji. Vsi pa si želijo ponovnega srečanja; prvi zato, da opravičijo svoje zmage, drugi pa zato, ker imajo še neporavnane račune.

Stane Korenjak

pogojih stabilizacije

stva zmanjšala. Danes mora gospodinjstvo odšteti več denarja za prehrano, kot pa za ostale dobrine, zato gospodinja tudi dobro premisli, predno bo zavrnila svoj 10 let stari Rowenta likalnik. Ko bo prebiral analitiki te moje vrstice bo dejal, da smo vendar v letošnjem letu prodali več likalnikov kot lani. To je točno, toda nadplanska količina izdelanih likalnikov v decembru lanskega leta nas spremlja še sedaj. Volumensko in vrednostno zalogo, ki je že zaskrbljujoča, predstavljajo sušilne avbe. Ukrepi, ki smo jih sprejeli na zadnjem komercialnem sestanku, nas bodo rešili tudi tega bremena. Potrebno bo precej trdega dela, toda naloga je jasna: do 20. avgusta se moramo rešiti teh zalog.

Drugi artikli ne predstavljajo tako občutnega finančnega bremena, vendar jih ne smemo pustiti v nemar.

In katerih artiklov nam primanjkuje? Poglejmo nekaj primerov:

— tipke stikala 2A, ki jo edini proizvajamo v Jugoslaviji, smo po po-trjenem planu s strani proizvodnje od 150.000, dobili le 90.350 komadov in še to v večini konec meseca junija,

— klečna stikala 16A PO so suho zlato na tržišču, a smo od planiranih 57.000 komadov v II. kvartalu dobili

le 20.000 komadov,

— OG varnostne vtičnice smo planirali v I. polletju 112.000 kosov, izdelanih je bilo 70.880 kosov ali 62 %,

— vmesna stikala so bila v lanskem letu problem vsled prevelikih zalog, letos pa nismo sposobni, da bi pokrili zahteve tržišča.

Še bi lahko našteval, česa nam primanjkuje, toda moj namen ni, da bi izzival odgovorne v gospodarski pripravi in proizvodnji, saj sem bil tudi sam dolga leta med njimi in vem, da se morajo boriti od nabave surovin, usposobljenosti orodja, delovne sile in drugimi problemi.

Razumeti morate, da je tudi prodajnemu delavcu težko prodati čevlje, če kupec zahteva srajco.

Zahvaljujoč, da imamo zelo dobre poslovne odnose z našimi poslovnimi partnerji, dosegamo dobre rezultate vključno težavam, ki nas spremljajo.

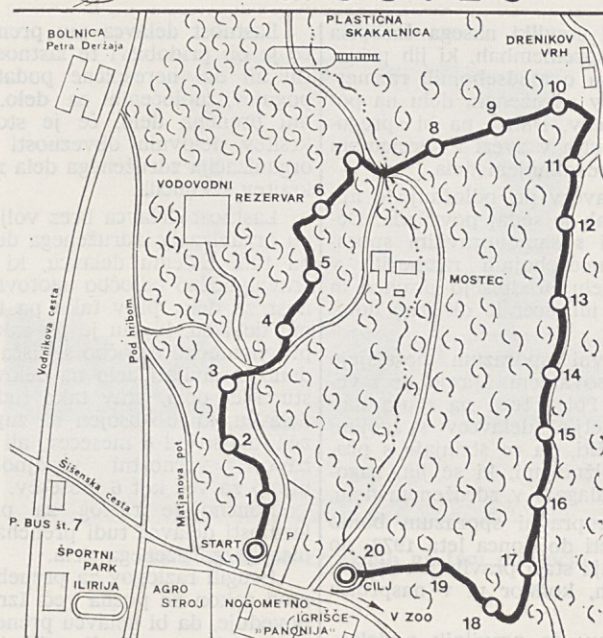
Napačna je misel, da se Rowenta likalnik kar sam prodaja, ker če bi bilo tako, ne bi imeli teh zalog. Kupca je potrebno stalno negovati, a za nas prodajnike je kupec »BOG«, od katerega smo odvisni. Če blaga ne dobi pri nas, ga bo kupil kje drugje.

Leopold Babšek

KRATEK PAS, DOLGO ŽIVLJENJE

TRIM steza
MOSTEC

Poslužite se je

Olepšajmo si delovne prostore

Komisija je tretjič ocenjevala delovne prostore tovarne in okolico dne 13. in 14. 7. 1973. Od začetka tekmovanja pa do zadnjega ocenjevanja je prišlo do pozitivnih, kvalitativnih premikov. V vseh obratih in Ljubljani in Lendavi je čutili izboljšanje in zanimanje za to tekmovanje. Razen dveh izjem, ki jih moramo grajati, ostali obrati zaslužijo pohvalo. Pohvala gre oddelku za vzdrževanje in skladišča v Lendavi posebno pohvalo pa zasluži jedilnica s pripadajočimi prostori v Ljubljani.

Grajo zasluži skladišče finalnih izdelkov v Ljubljani, v katerem nimajo najosnovnejšega reda in s svojim malomarnim odnosom povzročajo škodo naših izdelkih. Red, odnos do življenjsko važnih naprav, kot so električne naprave, hidranti, ročni gasilni aparati, transportne poti in še druge stvari, vse to jim je popolnoma tuje in ne kaže, da se bo kaj kmalu ta odnos izboljšal.

Komisija je mnenja, da je potrebno izreči grajo vodji oddelka pisarne osebnih dohodkov, ker je samovoljno in neutemeljeno otežkočala delo komisije.

Rezultati tretjega ocenjevanja so naslednji:

1. Montaža — Lendava	7,66 točke
2. Nekovine, skladišče orodij — Lendava	7,42 točke
3. Vzdrževanja s skladiščem — Lendava	7,30 točke
4. Jedilnica — vratarji — Lendava	6,66 točke
5. Montaža — Ljubljana	6,50 točke
6. Obdelovalnica — Lendava	6,25 točke

7. Kontr. kvalitete kakovosti Ljubljana	5,60 točke
8. Služba obdelave podatkov	4,88 točke
9. Obrat profili in vrtalnica	4,87 točke
10. Služba TPP	4,76 točke
11. Služba KOS	4,64 točke
12. Oddelek trafo in ključavničarji	4,25 točke
13. Oddelek orodjarne	3,99 točke
14. Oddelek površinske obdelave	3,96 točke
15. Splošna služba	3,93 točke
16. Obrat nekovin — trakovi	3,87 točke
17. Služba GPP	3,58 točke
18. Energetika	2,94 točke
19. Služba PPS	2,53 točke
20. Računovodstvo	1,53 točke

Ocenjevanje bo še štirikrat. Po prihodnjem ocenjevanju bo polovica tekmovanja za nami. Iz objavljenih rezultatov bo razvidno, kateri oddelek ali služba vodi na polovici tekmovanja. Pri zadnjem in vsakem naslednjem tekmovanju bo komisijo spremljal šef službe ali obratovodja. Vsem bo na mestu samem obrazloženo, kaj in kako ocenjujemo. V prihodnjih številkah »STIKA« bo komisija najboljšo pohvalila, najslabše pa po potrebi grajala. Do konca tekmovanja imajo še vsi možnost, da z dobrim zgledom vplivajo na vrstni red v tabeli tekmovanja.

Avgust Markelj

To je le eno od gesel, s katerimi nas telesno-vzgojne organizacije vabijo na športna igrišča k aktivni rekreaciji in gibanju. Torej dopovedati nam hočejo le to, da moramo fizične sile, ki smo jih prištedili zaradi uporabe tehnike, potrošiti v prostem času in da je včasih urica krepkega gibanja vredna toliko kot pladenj velik zrezek.

Ker pa v mestu primanjkuje športnih objektov in prostora, kjer bi jih bilo mogoče zgraditi, so strokovnjaki prišli na idejo o trim stezi. Kaj je to? V Ljubljani imamo že več kot eno leto tri steze: Mostec (skica), v Rožni dolini nasproti Študentskega naselja ter v športnem parku Kodeljevo; v pripravi pa so še tri: Tivoli, Zajčja dobrava ter v Črnučah na Taboru. Mnogi smo te steze že preizkusili, tako da lahko povem kaj več o njih.

Trim steza je, kot že beseda pove, navadna steza-pešpot, dolga od nekaj sto metrov do nekaj kilometrov, speljana največkrat po gozdu, po razgibanem, slikovitem terenu, tako da je psihološki učinek — doživetje narave — čim večji. Ker pelje po gozdu, ne spreminja videza okolice. Vsa pot je označena ter razdeljena z mnogimi vmesnimi postajami. Na vsakem postajališču je opozorilna tabla, na kateri je opisana določena vaja, ki jo opravimo tu, in tudi doza — to je število

ponovitev vaje. Običajno je doza predpisana dvojno; prvič za športnike, drugič za družine oziroma re-creatorje. Na vsaki postaji so postavljena orodja. Največkrat so to preproste, cenene, učinkovite priprave, kot so lesena bruna, grede, drogi, ki jim vremenske razmere ne morejo dosti škodovati. Pot med postajami se mora opraviti v predpisanem tempu (tek, hoja), kakor je označeno na prosti. Trim steza je zasnovana tako, da se krepi vse telo. Vaje na postajah krepijo predvsem tako imenovano statično moč mišic v rokah, na hrbtu in trebuhu, tempo gibanja med postajami pa prisili k hitrejšemu delovanju dihalnega, srčnega in ožilnega sistema. Seveda pa se nam poveča tudi gibčnost in okretnost telesa.

Trim steza je primerna zlasti še za tiste, ki jim je nerodno na igriščih pokazati, kako krivo znajo streljati ter da jim boginja spretnosti ni naklonjena. Vsakdo lahko brez gledalcev izvaja svojo vajo, prvi lepše in elegantnejše, drugi močnejše ali šibkeje, kakor kdo zna. Za mnoge od nas pa bo prijetno doživetje, ko bo dograjena tudi steza na Taboru. Na mestni zvezi za telesno kulturo obljublajo, da bo to kmalu.

Stanko Korenjak

»Kava ne zmanjšuje učinka alkohola«

Povsem zgrešeno je zelo razširjeno mnenje, češ da kava nevtralizira delovanje alkohola in ponovno usposobi voznika, da upravlja vozilo. Mnogi znanstveniki menijo, da je kava po alkoholu celo škodljiva. Pri vozniku je riziko, da povzroči prometno nesrečo, že sam po sebi pogojen z alkoholom in kofeinom. Če pa popijete enega za drugim, se le še poveča negativno delovanje. Pa ne samo za voznike, tudi za vse druge velja, da naj ne posku-

šajo pijanosti preprečiti s kofeinom. Raziskave na prostovoljcih so pokazale, da se globina spanja zmanjša, če po alkoholu pijemo še kavo. V posebnih nevarnostih so osebe, ki lahko sredi noči popijejo kavo in se pogreznejo v globok spanec. Če so ti ljudje vozniki, so posledice lahko katastrofalne, ker lahko zaspijo za volanom med vožnjo. In pri teh ljudeh delujeta kava in alkohol skupaj najhuje.

(Povzetki iz drugih revij)

Še nekaj novosti s področja delovnih razmerij

V prejšnji številki našega časopisa sem pisal o spremembah, ki jih prinaša novi zakon o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu na področju dopustov. Danes pa bi spregovorili o novostih v zvezi s sprejemom na delo in prenehanjem dela.

Vloga delavcev pri odločanju o njihovih pravicah je sedaj povečana. Delavci si sami s samoupravnim sporazumom o medsebojnih razmerjih v združenem delu predpišejo pravice in dolžnosti, ki jih sicer le okvirno določa zakon.

Samoupravni sporazum potrjujejo delavci z glasovanjem. Sprejet je z večino glasov. Poleg tega pa mora najmanj dve tretjini delavcev s svojimi podpisi potrditi, da se strinjajo s pravicami in dolžnostmi, ki se jim zagotavljajo in nalagajo v združenem delu.

Tak samoupravni sporazum bomo morali sprejeti do konca leta 1973, do takrat pa velja stari pravilnik o delovnih razmerjih, kolikor ni v nasprotju z zakonom.

Kljub temu, da pravilnik o delovnih razmerjih »Elme« še velja, se torej ne more uporabljati povsod tam, kjer o temeljnih pravicah in dolžnostih delavcev določa drugače kot zakon. V teh primerih se mimo pravilnika uporabljajo neposredno določila zakona. Naj opozorim na nekaj takih bistvenih sprememb.

Prosta delovna mesta smo doslej objavljali z objavo ali razpisom, odvisno od tega, če je šlo za vodilno delovno mesto ali ne. Delavec, ki se je potegoval za razpisano (vodilno) delovno mesto, je lahko svoje pravice uveljavljal tudi v sodnem postopku, medtem ko mu objavi postopek te pravice ni dajal. Novi zakon še vedno omogoča oba načina objavljanja prostih delovnih mest s to razliko, da sedaj lahko delavec v obeh primerih sproži delovni spor. Da pa bi kandidati za sprejem te svoje pravice lahko uveljavljali, mora delovna organizacija vsakega kandidata obvestiti o izidu razpisa ali objave.

Zakon o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu pozna tri stopnje na delo dve fazi:

- začetek dela,
- pridobitev lastnosti delavca.

Lastnost delavca pridobi delavec s tem, ko podpiše izjavo, da se strinja s pravicami in obveznostmi, ki jih ima po samoupravnem sporazumu o medsebojnih razmerjih v združenem delu. To pa je pogoj za začetek dela.

Do sprejema sporazuma bo treba novim delavcem omogočiti vpogled v vse samoupravne akte »Elme«, oziroma jih seznaniti s temi akti. Šele ko se kandidat seznani z vsebino samoupravnih aktov, lahko podpiše izjavo, da se s pravicami in dolžnostmi, določenimi v teh aktih, strinja, s tem pa pridobi lastnost delavca.

Nekatere spremembe so tudi pri izvajanju reelekcije vodilnih delavcev. Delovna organizacija je sedaj dolžna vodilnemu delavcu, ki na reelekciji ni bil ponovno izbran, zagotoviti drugo ustrežno delovno mesto. To je tako delovno mesto, ki ustreza njegovi izobrazbi in sposobnosti.

Novi zakon zmanjšuje razloge za prenehanje dela. Prenehanje dela je izjema. Glavni razlogi za prenehanje dela so: enostranska izjava delavca, sporazum med delavcem in organizacijo združenega dela ter sklep o prenehanju dela, če je delavec dopolnil polno pokojninsko dobo.

Lastnost delavca mu preneha tudi, če je ob pridobitvi te lastnosti zamolčal ali dal neresnične podatke glede pogojev, določenih za delo. Nadalje mu preneha delo, če je storil hujšo kršitev delovnih obveznosti in ga je organizacija združenega dela zaradi teh kršitev izključila.

Lastnost delavca brez volje delavca ali organizacije združenega dela preneha tudi tistemu delavcu, ki mu je s ravnomerno odločbo ugotovljena možnost za delo, prav tako pa tudi tistemu delavcu, ki mu je po zakonu ali s pravnomočno odločbo sodišča prepovedano opravljati delo na delovnem mestu, kjer dela, prav tako tudi tistemu delavcu, ki je obsojen na zaporno kazen, daljšo od 6 mesecev, ali če mu je izrečen varnostni vzgojno-varstveni ukrep za več kot 6 mesecev.

Končno je razlog za prenehanje lastnosti delavca tudi prenehanje organizacije združenega dela.

Drugi razlogov za prenehanje dela novi zakon ne pozna več. Izrecno prepoveduje, da bi delavcu prenehala lastnost delavca zaradi tehnoloških ali ekonomskih izboljšav. V tem primeru je treba delavcu zagotoviti drugo delovno mesto v isti ali drugi organizaciji združenega dela. Tudi avtomatičnega prenehanja lastnosti delavca zaradi samovoljne zapustitve dela ni več. Takemu delavcu preneha lastnost delavca šele po končanem disciplinskem postopku z izključitvijo.

Delavec, ki mu preneha lastnost delavca, ima med nezaposlenostjo pravico do denarnega nadomestila iz minulega dela, da je zdravstveno zavarovan in da ima možnost prekvalifikacije.

Navedel sem samo nekatere bistvene novosti novega zakona o medsebojnih razmerjih v združenem delu. Z neposredno uporabo tega zakona se pred sprejemom samoupravnega sporazuma že takoj daje delavcem večje pravice kot prejšnji zakon in pravilniki.

Jože Tršar

TRIM LIGA LJUBLJANE

Letos spomladi je mestni svet za telesno kulturo razpisal TRIM ligo mesta Ljubljane, kar je pravzaprav ljubljansko sindikalno prvenstvo. Mi sodelujemo v treh panogah, in sicer: mali nogomet ter odbojko moški in ženske. Tekmovanje se bo odvijalo v dveh delih. Prvi del se je igral spomladi in se sedaj končuje, drugi pa se bo igral jeseni.

Gotovo je konkurenca najmočnejša v malem nogometu. Tu je prijavljenih kar 16 ekip. Naša ekipa je začela tekmovanje zelo razigrano. Močno se je poznalo, da več let nismo imeli nogometne ekipe. Moštvo se tako pravzaprav šele formira s tekme v tekmo ter preživlja svoj ognjeni krst. Po sedmih tekmah je tako pospravila dve zmagi, en neodločen rezultat ter štiri poraze. Kaj lahko pričakujemo od nogometašev v nadaljevanju? Gotovo precej več. Zavedati se moramo, da nogometaše vodi s svojsko voljo in vnemo tov. Boris Kante ter da mu ekipa s tekme v tekmo igra zanesljivo. Poleg tega pa je tekme z moštvom z vrha lestvice že odigral. Tako lahko pričakujemo, da se bodo preselili z dvanaajstega mesta še nekoliko više.

Samoupravne pravice delavca v TOZD

Temelj socialističnih samoupravnih odnosov je družbeno-ekonomski položaj delovnega človeka v družbeni reprodukciji, ki mu zagotavlja, da s svojim delom, sredstvi reprodukcije v družbeni lastni ter z neposrednim in enakopravnim odločanjem o vseh zadevah družbene reprodukcije, v pogojih in odnosih medsebojne odvisnosti, odgovornosti in solidarnosti uresničuje svoj osebni, materialni in moralni interes in pravico, da uživa uspehe svoje dela pri pridobitvi splošnega materialnega in družbenega napredka, da na tej osnovi čim popolneje zadovoljuje svoje osebne in družbene potrebe in da razvija svoje delovne in druge ustvarjalne sposobnosti.

Delavcem je zajamčeno, da na osnovi svojega dela v temeljnih organizacijah združenega dela, v vseh oblikah združevanja in poslovnega sodelovanja teh organizacij pridobivajo dohodek ter odločajo o njegovi razdelitvi.

Takšno je besedilo XXI. ustavnega dopolnila. Zakonodajalec je na ta način poudaril, da stoji delovni človek in njegov samoupravni položaj v središču socialističnih družbenih odnosov. Glede na način uveljavljanja samoupravnih pravic ločijo ustavna dopolnila neodtujljive samoupravne pravice s tem, da so predpisane.

Izrazi: NEODTUJLJIVOST, NEPOSREDNOST, ENAKOPRAVNOST.

NEODTUJLJIVA je takšna pravica, ki jo delavcu nihče ne more odvzeti, a tudi delavec sam je ne more prenesti na druge delavce, na organe upravljanja ali na organizacije združenega dela.

NEPOSREDNOST pomeni, da delavec osebno sodeluje pri izvrševanju pravic. Ne moremo jo tolmačiti v smislu, da delavca sprejeti sklep ne obvezuje, če ga on sam ni izglasoval, bodisi da je glasoval proti ali se je glasovanja vzdržal.

Prezreti pa ne smemo določila, da samoupravne pravice izvršujejo vsi delavci. Če je večina po predpisanem postopku sprejela sklep, je le-ta obvezen tudi za delavca, ki zanj ni glasoval.

Delavci v TOZD pa se bodo dogovorili, za katere sklepe je potrebna večina prisotnih, večina vseh zaposlenih, dvotretjinska večina. Nepravilno pa bi bilo določilo o soglasju vseh zaposlenih, saj bi bilo na ta način odločanje že v naprej onemogočeno.

ENAKOPRAVNOST pri izvrševanju samoupravnih pravic pomeni, da ima vsak delavec, ne glede na delovno mesto, ki ga zaseda v TOZD, iste pravice pri odločanju. Odgovornost za sprejeto odločitev pa pri vseh delavcih ni enaka. Dogovor o medsebojni delitvi dela daje posameznim delavcem možnost in pravico predlagati oziroma izvrševati odločitve.

Moštvo odbojarske ekipe igra po pričakovanju zelo dobro. Nizajo zmago za zmago, a žal so zaradi odsotnosti najboljših igralcev tekmo z Ljubljansko banko, ki je tudi kandidat za prvo mesto, izgubili. V nadaljevanju tekmovanja bodo vsekakor igrali za prvo mesto. Seveda pa bo potrebno precej resnosti, kajti dobiti bo potrebno vse tekme.

Dekleta odbojkarice so odigrale doslej dve tekmi in to z ekipo Iskra TEN. Obe ekipi so gladko zmagale. Škoda, da so vse druge ekipe odpovedale udeležbo, čeprav so se prijavile.

Drugi del tekmovanja se bo pričel konec avgusta. Do takrat pa vabim vse prijatelje športa, da se udeležijo tekem naših ekip ter jih z navijanjem vzpodbujajo. Razpored tekem bo sproti objavljen po zvočniku.

Stane Korenjak

Osebnostne pravice niso pogojene s soglasjem drugih delavcev. Samostojnost izvrševanja osebnih pravic ne pomeni, da jih je mogoče opravljati v škodo drugega delavca. Zavedati se moramo, da je obstoj človeka kot družbenega bitja pogojen s sožitjem med ljudmi.

Da postane delavec nosilec samoupravnih pravic in dolžnosti, mora opravljati delo v TOZD. Z nastopom dela je delavec izrazil voljo, da se združi z drugimi delavci in da trajno dela z družbenimi sredstvi.

Pravica do dela vsebuje tudi dolžnost do osebnega dela, do disciplinirane izpolnjevanja delovnih obveznosti v skladu z delovnimi in strokovnimi sposobnostmi.

Če delavec delovnih dolžnosti ne izpolnjuje, mu pravica do dela z družbenimi sredstvi lahko preneha v primerih, ki so določeni z zakonom in samoupravnimi akti.

Vinko Verbec

ZAŠTRUPITEV S HRANO

Zastrupitev s hrano nastane z vnašanjem okužene hrane v telo. V taki hrani so razne bolezenske bakterije, ki izločajo v hrano strupene snovi. V hrano pridejo z okuženimi rokami, zaradi ran, čirov, umazanih posod in muh ter drugih insektov. Okužena hrana (živilo) izhaja tudi od bolne živali (mleko in meso).

Strupi so včasih tako trdoživi, da jih ne moremo uničiti niti s kuhanjem.

Najpogostejše zastrupitve so z okuženim:

- mlekom in neslanim sirom,
- slaščicami in kremami,
- mesom, npr. predelanim v obliki mletega mesa, čevapčiči, paštetami in podobno.

Sadje in zelenjava sta le redkoma vzrok zastrupljanju, lahko pa je nevarna krompirjeva solata, če dolgo časa stoji.

Znaki zastrupljanja: tegoba, krči v trebuhu, driska, občutek slabosti, včasih bruhanje. Znaki se pojavijo 1—2 dni po zavžitju okužene hrane. Temperatura se redkoma poviša.

Huda zastrupitev — botulizem povzroča tudi smrt. Ta nastane zaradi uživanja pokvarjenih konzerv mesa in zelenjave, ki so okužene z zelo strupenimi strupi — bacili botulizma.

Povzetek iz časopisa
»SREČNO«

ZAHVALA

Za darovano cvetje, izraženo sožalje in spremljanje mojega očeta na njegovi zadnji poti vsem sodelavcem iskrena hvala.

Ivan Pavlovič

Iskreno se zahvaljujem vsem sodelavcem ob smrti mojega dragega očeta za izraženo sožalje, darovano cvetje in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Alojz Suštar

Glasilo Stik izdaja delovna skupnost ELMA — tovarna elektromateriala Ljubljana-Crnuče. Ureja ga uredniški odbor, izhaja enkrat mesečno.

Odgovorni urednik: Jože Tršar

telefon 343 271, int. 12

Rokopisov ne vračamo

Tisk: Tiskarna PTT, Ljubljana